

Podle podnikatelů musí exportně orientovaná ekonomika na euro vydělat. Český vývoz do eurozóny tvoří 65 procent celkového exportu země.

Debata o koruně a euru: Sama měna ekonomiku nezachrání

Poslední roky koruně moc nenahrávají. Avšak euro přijmeme jen ze zoufalství, když nezvládneme finance a dobové problémy.

– TEXT – Vojtěch Wolf – FOTO – Midjourney AI

Už je to tu zase. Dvacet let trvající diskuse, zda se vzdát milované koruny a svázat se v chladném vztahu s eurem, zažívají novou vlnu. Granát, jak téma pojmenoval europoslanec Alexandr Vondra, hodil mezi vládnoucí pětikoalici prezident Petr Pavel v novoročním projevu. Navrhl zahájit konkrétní

kroky k přijetí společné evropské měny. Podle informací týdeníku Ekonom ho v tom ovlivnily podnikatelské kruhy v jeho okolí.

Velký domácí průmysl po euru volá dlouhodobě. „Pro zahraniční partnery jsme kvůli prapodivné měně přinejmenším podezřelí. Vnitřně nám koruna komplikuje

veškeré plánování,“ říká miliardář a spolujednatel skupiny Jablotron Dalibor Dědek. Poukazuje na to, že 15procentní inflace v roce 2022 ani loňská na 11 procentech nesvědčí o zrovna stabilní měnové politice.

Připojení k euru dlouhodobě přitakává i Svaz průmyslu a dopravy. „Společnou měnu podporuje podle zpracovaných průzkumů většina našich členských firem. Česká ekonomika a firmy jsou silně provázané s eurozónou, český vývoz do ní tvoří 65 procent celkového exportu,“ říká ředitel sekce hospodářské politiky Bohuslav Čížek.

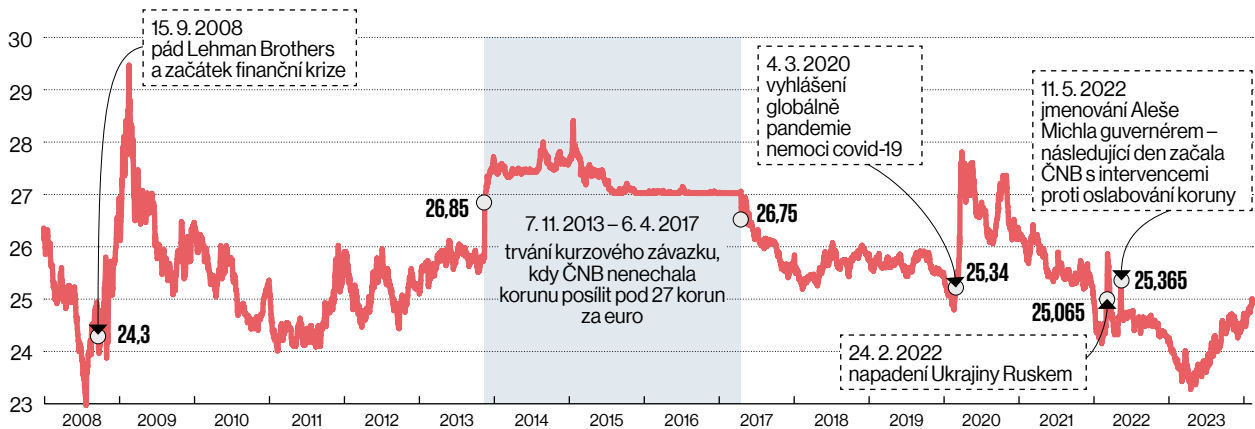
Pro Tomáše Koláře, výkonného ředitele skupiny Linet, jde o respektování elementární logiky. „Vysoce exportní ekonomika na tom prostě musí vydělat. Pokud bychom měli euro, inflace by byla nižší a nedošlo by k tak zásadní ztrátě bohatství každého z nás,“ říká a vyčísluje: „Před deseti měsíci stálo euro 23,35 koruny, teď je skoro o 10 procent dražší a dolar víc než o desetinu. Náš prodejní cyklus je 12 až 18 měsíců, kdy se koruna stačí zhoupnout i třikrát.

Konverze prostě dodává do byznysu další nestabilitu, kterou musíme zahrnout mezi rizika.“

K přijetí eura se po letech odmítání či skepse začal klonit i menší byznys. Podle lednového průzkumu Asociace malých a středních podniků by pro euro bylo 51 procent dotázaných. „Obecně to považuji za politické, nikoliv ekonomické rozhodnutí. Věc není černobílá, což dokazují i výsledky našeho průzkumu. Nechme tedy rozhodnutí na politikách a počítejme s tím, že euro, přes zmíněnou

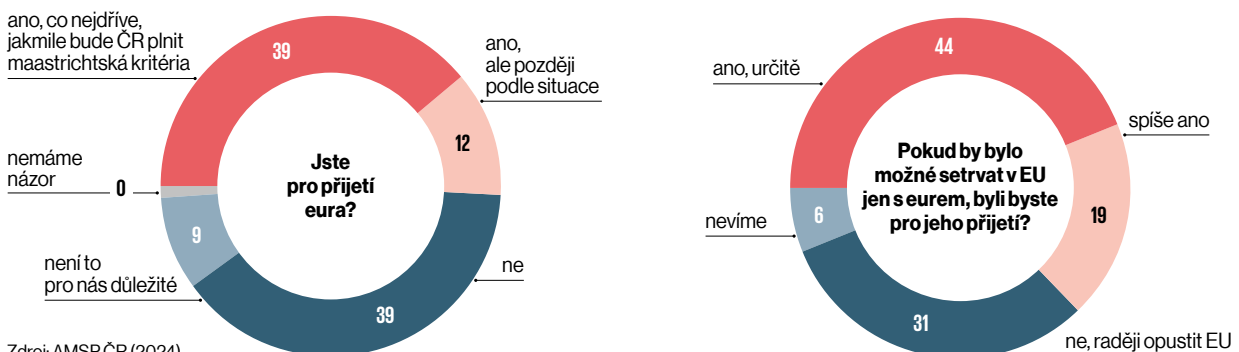
Koruna komplikuje firmám plánování. K těm, které operují v zahraničí, se jako zastánci eura přidávají i menší podniky nebo jednotliví podnikatelé.

Historický vývoj kurzu euro/koruna

Zdroj: kurzy.cz

Jak podporují přijetí eura menší podniky a živnostníci (v%)

Zdroj: AMSP ČR (2024)

afektovanou debatu, není aktuálně nijak blíže k zavedení v Česku, než k němu mělo před prezidentovým projevem,“ říká předseda představenstva AMSP ČR Josef Jaroš.

S jeho úsudkem koresponduje situace firem. Potýkají se s nedostatkem pracovníků a zvyšování nákladů na pracovní sílu převyšuje růst produktivity práce. Roste administrativní a regulační zátěž. „Z pohledu firem se jedná o zásadní problémy limitující jejich další růst a dopady dosavadního nepřijetí společné evropské měny jsou ve světle těchto významnějších překážek spíše nízké,“ říká analytik Hospodářské komory Roman Renda.

Když se nechce lidem ani politikům

Krátce po vstupu země do EU mělo euro podporu veřejnosti. Přinejmenším do roku 2005 byla pro jeho přijetí většina populace a v době nástupu finanční krize ještě 45 procent. Dnes to je dvaadvacet lidí ze sta.

„Od roku 1892, kdy se na území českých zemí platí měnou s tímto monarchistickým názvem, neprošel měnový či fiskální vývoj nikdy takovou destrukcí, aby bylo nutné měnu, její název a její historii odhodit, jak se to stalo všude jinde v okolních zemích. I měnová reforma roku 1953 byla nakonec připsána komunistické vládě, ne špatné měně,“ uvádí souvislosti bývalý viceguvernér a šéf Národní rozpočtové rady Mojmír Hampl.

O zavedení eura neměly zájem ani poslední vlády, politicky zcela rozdílné. Post národního koordinátora pro zavedení eura v ČR nechávají sedm let neobsazený. Přístup politiků podtrhuje až anekdotická roztržka mezi premiérem Petrem Fialou (ODS) a ministrem pro evropské záležitosti Martinem Dvořákem (STAN). Minulý pondělí Dvořák jmenoval svého poradce, ekonoma Petra Zahradníka, zmocněncem pro vstup do evropského mechanismu směnných kurzů ERM II a přijetí eura. O den později, po jednání špiček vládní koalice, oznámil, že z něj bude opět jen jeho poradce.

Podle Dědka má neochota přijmout euro vícero vysvětlení. V první řadě jmenuje přirozený odpor ke změnám,

dále špatnou veřejnou komunikaci politické reprezentace na dané téma. „Třetí důvod je nenápadná, ale o to účinnější dezinformační kampaň ze strany těch, kterým je zavedení eura proti mysli,“ domnívá se podnikatel. Koho tím přesně myslí, ale nevedl.

Jiný kontext nabízí bývalý guvernér ČNB a dnes hlavní ekonom společnosti Generali CEE Holding Miroslav Singer: „Eurozóna je tu 25 let. Ale za 15 let se nijak

významně nepostoupilo při budování nějakého skutečně společného federálního státu, který je k funkčnosti eura potřeba.“ Singer si všímá, že téma se vynořuje vždy, když se Česku nedaří, jako nějaký „zázračný recept“, který ale problémy ekonomiky nevyřeší.

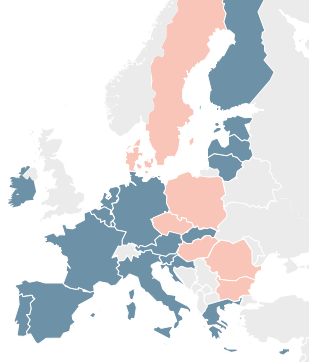
Koruna už posílila, silnější nebude

Racionálním jádrem debaty přitom je, jestli euro přinese více výhod než koruna. Podle ekonoma a někdejšího šéfa České spořitelny Pavla Kysilky by musely být splněny alespoň tři podmínky. Jako první udává, že ztrátu měnové politiky v podobě kurzu koruny a nastavování úroků nahradí aktivní proticyklická rozpočtová politika, tedy vytváření přebytků státního rozpočtu v dobrých dobách a naopak fiskální pomoc v podobě vyšších výdajů rozpočtu v dobách krizových. „Za druhé se nelze vzdát role bankovního dohledu, která zabraňuje odlivu likvidity z tuzemských bank k jejich mateřským zahraničním bankám v době krizí, tak jak se to díky ČNB dělo za světové finanční krize po roce 2008. Odliv likvidity znamená pro ekonomiku totéž co tepenné krvácení pro organismus,“ říká Kysilka. Třetí podmínku vykresluje jako změnu rozšířené praxe, kdy disciplinované země zachraňují ty neukázněné a podněcují tím hazardní chování „černých pasažérů“ eurozóny.

Před nástupem globální finanční krize platilo prakticky beze zbytku, že česká ekonomika doháněla svět skrze posilující korunu. V červenci 2007 si domácí měna zapsala rekord: euro se dalo koupit za necelých 23 korun. Při vzniku eura v roce 1999 to bylo skoro 37 korun. Poté

Státy EU

- přijaly euro
- euro (zatím) nepřijaly

Spontánní euroizace českého průmyslu

65 %

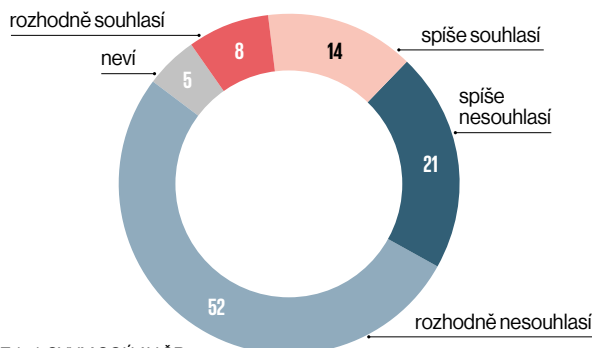
Tolik zboží z celkového českého exportu jde do eurozóny. Celkový export do EU tvoří 80 procent.

60 %

Takový je podíl eurových úvěrů ve zpracovatelském průmyslu.

Zatímco podíl eurových úvěrů na celkovém objemu všech úvěrů se dostal mezi nefinančními podniky téměř na polovinu. Zdroj: SPCR.cz

Názory na přijetí eura za českou měnu (v %)

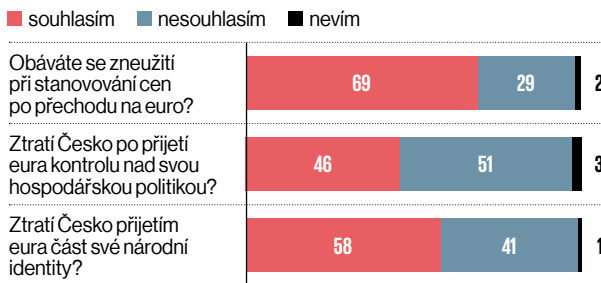
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 27. 3. – 22. 5. 2023

jako by se posilování koruny zastavilo, na dnešní úrovni nad 25 korunami byla už v listopadu 2008. Více než 15 let jsou vidět jen občasné výkyvy. „Vždy jsme měli problém se po krizích 2008 až 2009 a poté i 2012 až 2013 dostat do předkrizové kondice. V letech před příchodem pandemie se ekonomice sice dařilo, ale posilování koruny bylo narušeno dědictvím kurzového závazku ČNB,“ pokračuje v tématu hlavní ekonom České bankovní asociace Jakub Seidler.

V tom období centrální banka intervenovala v rozsahu 2,05 bilionu korun. V obavách z deflace nenechala korunu posílit pod 27 korun za euro a vlastně tak „vykoupila“ posílení koruny k euru na několik let dopředu.

S vírou ve schopnosti ČNB zamávaly nynější dva roky vysoké inflace, která byl v jednu chvíli dokonce nejvyšší z celé EU. Například podle Hampla nebyť jí, přijetí eura by se dnes vůbec neřešilo: „Pokud budou Češi někdy přijímat společnou evropskou měnu, budou k tomu dotlačeni a bude to ze zoufalství. Spíše než ostatní státy bude případný tlak vyvíjet vlastní špatná hospodářská politika.“

Průzkum Eurobarometru v Česku k zavedení eura (v %)

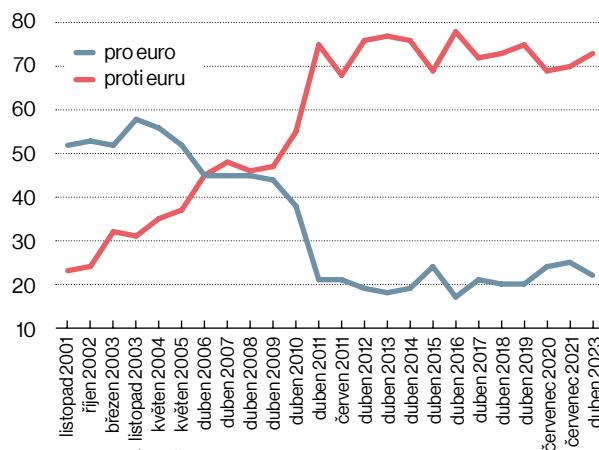

Zdroj: Průzkum Eurobarometru Zavedení eura v členských státech, které dosud nepřijaly společnou měnu z dubna 2023

K ní patří i pomalé zavádění reforem politickou reprezentací. „Ekonomika je svázána hrubými chybami a nekompetentností několika posledních vlád, současnou nevyjímaje. Bez hlubokých liberalizačních reforem trhu práce, školství, stavební aktivity, řádové redukce státních byrokratů, výrazného navýšení energetických kapacit a eliminace dotací firemnímu sektoru nás čeká jen ekonomická stagnace či pokles spojený s chudnutím,“ říká Kysilka.

Posilování koruny by dnes mohlo nastat v případě, že by při srovnatelné inflaci rychlost růstu ekonomiky předčila západní země. Jenže, jak poukazuje i Singer, prvotní konvergenční potenciál Česka se vyčerpал. „To ale zase není tak špatná zpráva, prostě jsme už dosáhli takové té

Názor na přijetí eura za českou měnu (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost

základní úrovni kvality nezbytné pro standard tržní ekonomiky,“ mírní skepsi. Zároveň upozorňuje, že vzhledem ke zvýšení cenové hladiny kurz koruny reálně posílil, přestože nominálně je na úrovních jako v roce 2008. „Nezapomeňme, že jsme si v posledních dvou letech zase odehráli další cenový skok měřeno v eurech. Ten kurz se nijak významně nepohnul, ale vše zdražilo, což je asi poslední příběh v kategorii cenového dohánění,“ říká Singer.

Národní banka předpokládá průměrný kurz 24,6 koruny za euro letos a 24,4 v příštím roce. Analytický odhad Focus Economics, kam přispívají dvě desítky domácích i mezinárodních institucí, očekává pro tento rok průměr 24,6 Kč za euro, pro rok následující 24,2. „Rozptýl odhadů pro letošní rok se pohybuje od 23,7 po 26 korun za euro. Bude záležet na tom, zda česká ekonomika začne oživovat a jak rychle budou snižovat úrokové sazby hlavní centrální banky a ČNB,“ komentuje predikce Seidler. ■